

I. DOCTRINĂ

POSSIBILITATEA ATACĂRII ACTELOR DE EXECUTARE SILITĂ ÎN PROCEDURA DE ANULARE A ACTELOR FRAUDULOASE ÎN FAȚA JUDECĂTORULUI SINDIC¹

Conf. univ. dr. jud. Andreea Tabacu²

Rezumat

Din perspectiva reglementării, lucrurile sunt lămurite: nu se pot ataca actele de executare silită în fața judecătorului sindic, acestora fiindu-le rezervată o procedură specială – contestația la executare.

Sunt însă și situații în care, deși aparent este vorba despre acte de executare silită întocmite de organul competent, acestea se întemeiază pe acte ale părților raportului juridic execuțional și pot forma obiectul unor cereri prevăzute de Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, pentru a fi cenzurate în fața judecătorului sindic, cum este cazul actelor prin intermediul cărora executorul judecătoresc ia act de un acord al părților implicate în executare, fără a proceda practic la efectuarea unui act de executare silită.

Asemenea situații presupun calificarea actului dedus judecății în fața judecătorului sindic, investit ulterior într-o procedură specială care determină posibilitatea analizării actelor debitorului din perioada suspectă, acte de natură să atragă consecințe negative asupra posibilității creditorilor de a-și recupera creanțele.

Cuvinte-cheie: acte de executare silită, insolvență, judecător sindic, dare în plată, act de adjudecare, nulitate

LA POSSIBILITÉ DE CONTESTER LES ACTES D'EXÉCUTION FORCÉE DANS LE CADRE DE LA PROCÉDURE D'ANNULATION DES ACTES FRAUDULEUX DEVANT LE JUGE-COMMISSAIRE

Résumé

Du point de vue réglementaire, les choses sont claires: les actes d'exécution forcée ne peuvent pas être contestés devant le juge-commissaire, ceux-ci étant soumis à une procédure spéciale – la contestation de l'exécution.

¹ Comunicarea a fost susținută în cadrul Conferinței Naționale de Executare Silită, ediția a XIV-a, organizată în perioada 9-10 octombrie 2023.

² Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București, Centrul Universitar Pitești, Facultatea de Științe Economice și Drept.

Cependant, il existe des situations dans lesquelles, bien qu'il s'agisse apparemment d'actes d'exécution forcée émis par l'autorité compétente, ceux-ci reposent en réalité sur des actes conclus entre les parties au rapport juridique d'exécution et peuvent faire l'objet de demandes prévues par la Loi n° 85/2014, afin d'être examinés par le juge-commissaire. C'est notamment le cas des actes par lesquels l'huissier de justice prend acte d'un accord entre les parties concernées par l'exécution, sans pour autant procéder concrètement à un acte d'exécution forcée. De telles situations exigent une qualification juridique de l'acte soumis au juge-commissaire, saisi ensuite dans le cadre d'une procédure spéciale permettant l'analyse des actes accomplis par le débiteur durant la période suspecte – des actes susceptibles d'avoir des conséquences négatives sur la capacité des créanciers à recouvrer leurs créances.

Mots-clés: actes d'exécution forcée, insolvabilité, juge-commissaire, dation en paiement, acte d'adjudication, nullité

THE POSSIBILITY OF CHALLENGING ENFORCEMENT DOCUMENTS IN THE PROCEDURE FOR THE ANNULMENT OF FRAUDULENT ACTS BEFORE THE INSOLVENCY JUDGE

Abstract

From a regulatory standpoint, things are clear: enforcement documents cannot be challenged before the insolvency judge, as they are subject to a special procedure – the enforcement appeal.

However, there are situations where, although seemingly concerning enforcement actions carried out by the competent authority, they are based on documents issued by the parties to enforcement legal relationship and may be subject to claims under Law No. 85/2014, in order to be reviewed by the insolvency judge. This is the case, for instance, with documents through which the bailiff acknowledges an agreement between the parties involved in the enforcement, without actually performing an enforcement act.

Such situations require the qualification of the document brought before the insolvency judge, who is subsequently involved in a special procedure that allows the examination of the debtor's actions during the suspect period – actions that may negatively impact creditors' ability to recover their claims.

Keywords: marriage, spouses, future spouses, sexual differentiation, religious marriage

1. Prezentare

Anterior, în mai multe ocazii, am analizat raportul dintre executarea silită și insolvență, fie față cu celebrul art. 143 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, modificat prin O.U.G. nr. 88/2018, care a avut o viață destul de scurtă și care a permis suprapunerea executării

silite pe procedura insolvenței aflată în curs³, fie atunci când am discutat despre soarta actelor de executare silită întocmite în chiar ziua deschiderii procedurii insolvenței⁴ ori când am încercat să lămurim dacă debitorul supus executării silite se poate apăra eficient prin formularea unei cereri de deschidere a procedurii insolvenței⁵.

Executarea silită și insolvența beneficiază fiecare de propria reglementare, însă acestea se întâlnesc în practică în mod frecvent, în special în contextul în care pe parcursul unei executări silite apare insolvența debitorului și se deschide procedura prevăzută de Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare împotriva acestuia. Este, de asemenea, posibil ca actele de executare silită întocmite în perioada suspectă să releve anumite atitudini frauduloase ale părților implicate în procedura de executare silită cu scopul de a prejudicia creditorii și de a scoate din patrimoniul debitorului cele mai importante bunuri, sub pretextul executării silite.

În general, în concursul dintre cele două proceduri insolvența câștigă, fiind o procedură care determină suspendarea tuturor executărilor silite în curs și care nu permite în timpul derulării sale declanșarea unei proceduri de urmărire individuală.

Este bine-cunoscut că în procedura insolvenței se prevede posibilitatea atacării unor acte care îl privesc pe debitor și care au caracter fraudulos, de natură să scoată anumite bunuri din averea debitorului, cu consecințe grave asupra posibilității creditorilor de a-și mai recupera creanțele⁶. Asemenea acte pot fi anulate de către judecătorul sindic la cererea titularului acțiunii prevăzut expres de art. 117 și art. 121 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare.

Din perspectiva sferei de aplicare a noțiunii de *acte ale debitorului*, jurisprudența a fost și este confruntată cu diverse situații pentru care este necesară o calificare din partea judecătorului sindic, pentru a decide dacă acesta se încadrează sau nu în ipotezele de anulare prevăzute de lege. În afară de actele juridice clasice, care se încheie prin manifestarea de voință a debitorului singur sau împreună cu alte persoane, au fost atacate în fața judecătorului sindic și: hotărâri ale adunării generale a acționarilor debitorului sau decizii ale acestora de repartizare a dividendelor⁷, plăți către asociați sau cesiuni de creanță⁸, facturi fiscale⁹, acorduri de mediere constatate prin hotărâri de expedient sau chiar acte de executare silită¹⁰.

---

³ A. Tabacu, *Executarea silită sub cenzura judecătorului sindic*, Conferința internațională de executare silită „Procesul civil și executarea silită, de la clasic la modern”, Târgu Mureș, 29-31 august 2019, Ed. Universul Juridic, București, 2019, pp. 191-198.

⁴ A. Tabacu, *Efectele deschiderii procedurii insolvenței prevăzute de Legea nr. 85/2014 asupra actelor de executare întocmite la data deschiderii procedurii insolvenței*, în E. Oprina, V. Bozeșan (coord.), *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2016, tema 69, pp. 721-728.

⁵ A. Tabacu, *Salvarea debitorului persoană juridică, supus executării silite: insolvența*, în RRES nr. 4/2018, pp. 80-90.

⁶ Gh. Piperea, *Insolvența: legea, regulile, realitatea*, Ed. Wolters Kluwer România, București, 2008, pp. 539-540, 547.

⁷ Hot. nr. 963/2022 din 8 iunie 2022, pronunțată de C. Ap. București, cod RJ g8892e84d, disponibilă la <https://www.rejust.ro/juris/g8892e84d>; Hot. nr. 739/2023 din 10 mai 2023, pronunțată de C. Ap. București, cod RJ de339d96e, disponibilă la <https://www.rejust.ro/juris/de339d96e>, accesat la data de 8 august 2023.

⁸ Hot. nr. 1372/2022 din 6 octombrie 2022, pronunțată de C. Ap. București, cod RJ dee64e2d9, disponibilă la <https://www.rejust.ro/juris/dee64e2d9>.

⁹ Hot. nr. 1669/2022 din 28 octombrie 2022, pronunțată de C. Ap. București, cod RJ g8g9d632d, disponibilă la <https://www.rejust.ro/juris/g8g9d632d>.

¹⁰ C. Ap. Pitești, dec. nr. 114 din 23 martie 2023.

2. Situația concretă și problema de drept

Art. 117 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare permite anularea actelor sau operațiunilor frauduloase ale debitorului încheiate în perioada suspectă de doi ani anteriori deschiderii procedurii, de către judecătorul sindic, la cererea administratorului judiciar/lichidatorului judiciar, cu consecința restituirii bunurilor transferate sau a valorii prestațiilor executate în mai multe ipoteze.

Cea care a determinat prezenta analiză a vizat acte încheiate cu intenția tuturor părților implicate în acestea de a sustrage bunuri de la urmărirea de către creditori sau de a le leza în orice alt fel drepturile¹¹.

Concret, administratorii judiciari au solicitat anularea unui acord de mediere, a unui act de dare în plată încheiate între părți în faza de executare silită, a unui act de adjudecare încheiat în dosarul de executare silită și au cerut repunerea părților în situația anterioară. Motivarea în fapt a relevat că între societatea pârâtă, terț dobânditor și societatea debitoare a fost încheiat inițial un contract de împrumut pentru o sumă de bani considerabilă, care trebuia restituită într-un termen scurt, ce nu a fost respectat, astfel că părțile au încheiat un act adițional prin care s-a acordat debitoarei un nou termen de un an, din nou nerespectat, ceea ce a determinat încheierea unui acord de mediere în care părțile conveneau ca debitoarea să restituie împrumutul și daune interese considerabile și nejustificate, acord care a fost prezentat instanței pentru pronunțarea unei hotărâri titlu executoriu, care a și fost pusă în executare silită. În cadrul cesteia, imediat după întocmirea unui proces-verbal de situație, care identifica bunurile imobile ale debitoarei libere de orice sarcini, acestea au fost evaluate de un expert desemnat de părți, care au încheiat un act de dare în plată în care au convenit ca toate bunurile imobile identificate și evaluate să fie date în plată pentru creanța pusă în executare silită. În baza actului de dare în plată, cu un conținut similar, executorul judecătoresc a dresat proces-verbal de adjudecare și, la scurt timp, a întocmit un act de adjudecare, care a fost înscris în cartea funciară.

Nulitatea actelor a fost solicitată întrucât părțile au acționat fraudulos în detrimentul creditorilor, pe de o parte, acestea fiind controlate de aceeași persoană și încheind un acord prin care au majorat substanțial datoriile societății debitoare, recunoscând daune interese care nu aveau temei în contract, iar pe de altă parte, pentru că au utilizat acest acord în fața instanței pentru a obține o hotărâre judecătorească de expedient pe care au pus-o în executare silită, în cadrul acestei proceduri încheind din nou un acord, de data aceasta de dare în plată, prin care în schimbul creanței astfel majorate debitoarea transmitea proprietatea asupra celor mai importante bunuri imobile ale sale, care aveau o valoare ce depășea de peste trei ori creanța.

Prin urmare, una dintre chestiunile esențiale și prioritare în speță a fost analiza posibilității judecătorului sindic de a verifica legalitatea și valabilitatea actelor încheiate în cursul executării silite, actul de adjudecare și actul de dare în plată semnate de părți și de executorul judecătoresc.

Este astfel de precizat că în discuție este anularea unor acte încheiate pe parcursul procedurii de executare silită, cu mult timp înaintea deschiderii procedurii insolvenței, dar în perioada suspectă, care nu au fost atacate de nicio parte în fața instanței de executare, dimpotrivă interesul acestora fiind de a le menține, întrucât asigurau realizarea scopului urmărit, și anume transferul principalelor bunuri din averea debitorului către creditorul controlat, ca și debitorul, de aceeași persoană.

---

¹¹ Art. 80 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 85/2006 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, cu corespondent în art. 117 alin. (2) lit. c) din Lege.

Așa cum am menționat, anterior am analizat posibilitatea atacării actelor de executare încheiate în chiar ziua deschiderii procedurii insolvenței, în cadrul unei executări silite în curs, ajungând la concluzia că sunt afectate de nulitate în temeiul dispozițiilor Codului de procedură civilă coroborate cu cele ale legii insolvenței, nulitate care se constată în fața instanței de executare la cererea debitorului prin reprezentantul său. În egală măsură, în literatura de specialitate¹² s-a reținut că actele de executare întocmite până la momentul deschiderii procedurii insolvenței, pentru care se mai poate formula contestație la executare nefiind împlinit termenul, se pot ataca de către debitorul aflat în insolvență prin administrator special sau judiciar. Cu atât mai mult, actele întocmite de către executorul judecătoresc după deschiderea procedurii insolvenței și anunțarea acestui aspect sunt afectate de nulitate, întrucât este încălcată regula suspendării executărilor silite după deschiderea procedurii, nulitatea fiind analizată, de asemenea, de către instanța de executare la cererea debitorului, prin reprezentantul său de la acel moment.

Ca atare, actele de executare silită, întocmite de executorul judecătoresc în aplicarea prevederilor Cărții a V-a a Codului de procedură civilă, pot fi atacate numai pe calea contestației la executare. În timp, ambele coduri, atât cel de la 1865 (art. 399 C. pr. civ.), cât și noul cod (art. 712 C. pr. civ.) au reglementat calea contestației la executare împotriva actelor de executare silită, astfel că, în regulă generală, după finalizarea procedurii de executare silită, desființarea acestor acte de executare silită nu mai este posibilă. Deci toate actele de executare silită pot fi atacate pe calea contestației la executare, în fața instanței de executare, cu respectarea termenelor și a dispozițiilor prevăzute de Codul de procedură civilă. Când însă asemenea acte sunt anterioare deschiderii procedurii și par a se încadra și în dispozițiile art. 117 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, se pune problema admisibilității acestei acțiuni în fața judecătorului sindic.

3. Argumente și soluții?

Față de cele de mai sus, răspunsul la întrebare este negativ întrucât, potrivit Codului de procedură civilă, actele de executare nu pot fi atacate în fața instanței de executare pentru a li se verifica legalitatea și a se dispune nulitatea sau desființarea acestora.

Inclusiv în materie disciplinară, pentru antrenarea răspunderii executorilor judecătorești s-a antamat problema posibilității inspectorilor de a verifica legalitatea actelor de executare în vederea antrenării răspunderii, deși este cert că într-o atare procedură nu se pune în discuție desființarea actelor efectuate de executorii judecătorești ci numai analiza respectării prevederilor legale cu ocazia întocmirii acelor acte¹³.

Opiniile au fost împărțite, practica reprezentanților ministerului fiind în sensul că în procedura disciplinară era posibilă analiza legalității actelor de executare, în mod cert fără desființarea acestora, analiza fiind necesară exclusiv din perspectiva antrenării răspunderii disciplinare, în timp ce în doctrină au fost exprimate și opinii contrare fie nuanțate¹⁴, fie în sensul imposibilității verificării legalității actelor de executare în procedura disciplinară, aceasta aparținând exclusiv instanței de executare¹⁵.

¹² V. Bozeșan, *Soarta contestațiilor la executare fie pendinte, fie formulate ulterior deschiderii procedurii insolvenței debitorului, precum și a măsurilor de executare silită efectuate anterior intrării în insolvență a debitorului*, în RRES nr. 3/2016, pp. 199-203.

¹³ A. Tabacu, O. Păun, *Răspunderea disciplinară a executorului judecătoresc*, în V. Bozeșan (coord.), *Biblioteca de executare silită*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 103.

¹⁴ E. Oprina, *Limitele controlului profesional asupra activității executorului judecătoresc*, în *Executarea silită dificultăți și soluții practice*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2017, pp. 240-245.

¹⁵ A. Tabacu, O. Păun, *Răspunderea disciplinară a executorului judecătoresc*, op. cit., p. 119.

În prezent s-a ajuns la anularea art. 103 alin. (2) al Ordinului ministrului Justiției nr. 210/2001 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, în ceea ce privește sintagma „legalitatea lucrărilor executorilor judecătorești”¹⁶, reținându-se că prin instituirea unui control profesional care vizează legalitatea lucrărilor executorilor judecătorești se adaugă la dispozițiile conținute în art. 62 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, care prevede doar controlul calității actelor și lucrărilor acestora. De asemenea, în considerentele deciziei instanței supreme s-a arătat că este „esențial să se aibă în vedere o linie de demarcație între atribuțiile instanței judecătorești investite cu legalitatea actelor de executare silită și atribuțiile organismelor disciplinare investite cu calitatea lucrărilor întocmite de executori”, însă prin folosirea sintagmei „legalitatea lucrărilor” în Regulament nu se respectă în mod cert și îndubitabil această linie de demarcație, ceea ce creează incertitudine cu privire la modalitatea de aplicare a normei din art. 103 alin. (2) din Regulament.

Rezultă astfel că actele de executare trebuie să rămână în căderea instanței de executare fără ca legalitatea lor să poată fi analizată în alte proceduri, cum este cea disciplinară sau chiar una specială, cum este procedura insolvenței derulată în fața judecătorului sindic.

Ceea ce se întâmplă frecvent în realitate este faptul că actele de executare sunt întocmite la un moment dat pe parcursul derulării activității *normale* a societății sau a profesionistului respectiv, abia ulterior intervenind insolvența acestuia, cu consecința deschiderii procedurii prevăzute de Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare și cu posibilitatea formulării unor cereri de anulare a unor acte încheiate în perioada suspectă. Cu alte cuvinte, între momentul încheierii actelor de executare și cel în care se pune problema formulării acțiunilor specifice legii insolvenței se derulează un interval de timp, de regulă considerabil, dar fără a depăși perioada suspectă, în care nimeni nu își mai pune problema atacării actelor de executare, în primul rând pentru că termenul de contestare s-a scurs și, mai departe, pentru că după finalizarea procedurii de executare actele specifice întocmite în cadrul acestei proceduri se află sub protecția regulii imposibilității de atacare în altă procedură decât în fața instanței de executare.

Totuși, unii practicieni în insolvență au susținut și faptul că actele de executare silită pot fi atacate în fața judecătorului sindic în cazurile prevăzute de art. 117 din legea insolvenței, pe de o parte, întrucât se aplică o *normă specială*, iar pe de altă parte, deoarece titularul acțiunii, de regulă administratorul sau lichidatorul judiciar, *nu exista* în perioada în care curgea termenul de atacare a actelor de executare silită, nefiind desemnat. Totodată, s-a argumentat că și o terță persoană vătămată prin actul de executare respectiv poate formula contestația la executare dacă pretinde un drept real asupra bunului supus executării silite, în același timp această persoană beneficiind și de o acțiune potrivit dreptului comun pentru realizarea dreptului asupra bunului respectiv, putând fi realizată o analogie în privința acțiunii prevăzute de art. 117 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare.

Aceste argumente nu pot rezista la o analiză mai atentă a dispozițiilor normative care reglementează posibilitatea formulării cererii de anulare a transferurilor frauduloase din legea insolvenței prin raportare la normele din materia contestației la executare.

Într-adevăr, din perspectiva titularului acțiunii, legea insolvenței arată că aceasta poate fi introdusă de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar, de comitetul creditorilor, dacă administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu o face, respectiv de către creditorul care

---

¹⁶ ICCJ, SCAF, dec. nr. 1649 din 21 martie 2022, publicată în M. Of. nr. 719 din 18 iulie 2022.

deține mai mult de 50% din valoarea creanțelor înscrise la masa credală¹⁷ și, de regulă, niciuna dintre aceste persoane, subiecte, entități nu avea posibilitatea să formuleze contestație la executarea silită în perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței, întrucât practicianul în insolvență nu fusese desemnat, iar creditorii nu erau constituiți în formația menționată (comitet) sau nu participau într-o procedură colectivă în care să se determine procentul de creanțe deținut.

Nu este însă important faptul că anumite organe ale procedurii nu erau desemnate și deci nu puteau ataca la momentul oportun actele de executare sau că subiectele de drept implicate în insolvență erau diferite de părțile raportului juridic execuțional, ci faptul că subiectul titular al contestației la executare trebuie să se plieze pe una dintre ipotezele prevăzute de art. 712 C. pr. civ., având astfel posibilitatea să formuleze contestație la executare, în egală măsură cum numai persoanele indicate în legea insolvenței pot formula acțiuni în anularea actelor frauduloase. Pentru atacarea actelor frauduloase în temeiul legii insolvenței trebuie ținut cont de cerința calității procesuale active prevăzută de legea specială, iar pentru formularea contestației la executare trebuie aplicate normele Codului de procedură civilă în materie, o mixtură între cele două neputând fi realizată pentru a justifica posibilitatea formulării *unei alte contestații la executare* în afara rigorilor Codului.

Art. 712 C. pr. civ. se referă la cei interesați sau vătămați prin executare, însă nu are în vedere o vătămare indirectă, cum ar fi aceea provocată creditorilor al căror gaj general se reduce prin executarea silită respectivă. Codul vizează părțile raportului juridic execuțional, creditorul (creditorii urmăritori) și debitorul¹⁸ sau terța persoană care invocă un drept asupra bunului supus executării silite.

De asemenea, Codul de procedură civilă are în vedere competența instanței de executare cu privire la atacarea actelor întocmite de executorul judecătoresc în procedura executării silite, nefiind admis că odată cu deschiderea procedurii insolvenței legalitatea actelor de executare trece în competența judecătorului sindic atâta vreme cât aceasta nu se justifică pe temeiul unei norme speciale¹⁹.

Dacă debitorul este în termenul de formulare a contestației la executare, pentru a nu lăsa să se definitiveze anumite acte de executare pe care le consideră nelegale sau care trebuie să fie desființate, fiind întocmite cu încălcarea prevederilor în materie de executare silită, el poate formula contestația la executare prin reprezentanții legali de la momentul respectiv. Până la momentul deschiderii procedurii insolvenței, debitorul este reprezentat prin organele sale de conducere statutare, desemnate în acest scop, după deschiderea procedurii este reprezentat de administratorul special până la ridicarea dreptului de administrare, iar după acest moment de către administratorul judiciar sau de lichidator, în funcție de stadiul procedurii insolvenței²⁰.

---

¹⁷ Art. 118 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁸ E. Oprina, I. Gârbuleț, *Tratat teoretic și practic de executare silită*, vol. I, *Teoria generală și procedurile execuționale*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 123.

¹⁹ Cum a fost situația contestațiilor la executare formulate ca urmare a aplicării art. 143 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, în perioada în care a fost modificat de O.U.G. nr. 88/2018, care permitea declanșarea executării silite pe parcursul insolvenței în anumite condiții – ICCJ, decizie de recurs în interesul Legii nr. 17/2020 pentru aprobarea O.U.G. nr. 11/2019 privind modificarea și completarea unor acte normative.

²⁰ Art. 56 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare.

Într-adevăr, de regulă, debitorul nu formulează contestație la executare dacă se află sub incidența procedurii insolvenței, care oprește, de la data deschiderii, toate executările silită în curs, întrucât nu mai este interesat de modul în care i se lichidează averea, aceeași soartă urmând să o aibă și în procedura insolvenței, însă, în ipoteza unor acte de executare care afectează masa credală și care sunt lovite de nulitate, poate deveni interesant pentru reprezentanții debitorului insolvent sau pentru creditorii acestuia să atace sau să determine atacarea actelor de executare pentru a readuce bunul în averea acestuia, cu consecința valorificării sale în procedura insolvenței și obținerea unui rezultat mai bun.

Însă contestarea actelor de executare se va face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă și în termenele reglementate de acesta de către debitor prin reprezentantul pe care îl are la momentul respectiv, nefiind relevant autorul acțiunii în anulare sau titularul acesteia prevăzut în legea insolvenței, ci subiectul de drept prevăzut de Codul de procedură civilă, care poate formula contestație la executare.

De altfel, efectele contestației, respectiv ale acțiunii în anulare se produc față de debitor, care era aceeași persoană și cu ocazia efectuării actelor de executare silită anterior deschiderii procedurii, cu distincția că la acel moment era reprezentat de alte persoane și nu avea afectată capacitatea de exercițiu în modul specific determinat de deschiderea procedurii insolvenței.

Un alt aspect este reprezentat de termenul în care poate fi formulată contestația la executare. Imediat după deschiderea procedurii insolvenței, dacă termenul de depunere a contestației nu s-a împlinit, ea poate fi formulată de debitor prin reprezentantul său legal de la acel moment, însă în cazul în care s-a scurs termenul de contestație la executare, dacă s-ar admite posibilitatea formulării cererii de către debitor prin noul său reprezentant, pe motiv că acesta nu era desemnat încă în perioada curgerii termenului, s-ar ajunge la o repunere în termen a celor interesați pentru atacarea actelor de executare, fără o justificare legală.

Argumentul dat de faptul că legea insolvenței este una specială în raport cu Codul de procedură civilă și că aceasta prevede posibilitatea atacării actelor frauduloase în fața judecătorului sindic nu poate fi reținut, întrucât art. 117 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare nu reprezintă o derogare de la prevederile art. 712 C. pr. civ., ci reglementează o acțiune specială care privește *actele debitorului*, nu toate actele care doar îl privesc pe debitor. Textul din legea insolvenței nu reglementează regimul juridic al actelor de executare silită care este prevăzut în Codul de procedură civilă, ci problema unor acte ale debitorului, încheiate de acesta, consimțite de el. Faptul că legea insolvenței nu se referă foarte clar la actele care pot fi atacate nu permite o interpretare extensivă, în sensul că aici se încadrează și actele de executare întocmite de executorul judecătoresc, deoarece acestea au un regim juridic aparte, prevăzut de cod, pentru care, dacă legiuitorul ar fi urmărit o derogare, ar fi trebuit să o prevadă expres.

A admite că pe o cale specială, posibilă numai după deschiderea procedurii insolvenței, se poate trece la o nouă analiză a actelor de executare, ar însemna că legiuitorul admite afectarea principiului securității circuitului civil, cu lăsarea în derizoriu a termenelor și condițiilor impuse de Codul de procedură civilă pentru formularea contestației la executare.

Faptul că și o terță persoană vătămată prin actul de executare silită se poate adresa instanței de executare cu contestație, fără însă a pierde posibilitatea formulării unei acțiuni potrivit dreptului comun pentru realizarea dreptului real invocat asupra bunului respectiv, cu excepțiile prevăzute de lege²¹, nu permite un răspuns pozitiv cu privire la posibilitatea

---

²¹ Art. 715 alin. final C. pr. civ.

atacării actelor de executare silită în fața judecătorului sindic în acțiunea întemeiată pe art. 117 din legea insolvenței.

În primul rând, în acest caz nu este vorba despre o cerere formulată de către un terț care pretinde un drept real asupra bunului supus executării silită, cu intenția de a-l scoate de sub urmărire și a se recunoaște dreptul în patrimoniul titularului acțiunii, ci despre cererea formulată de către participantul în insolvență pentru desființarea unui act fraudulos al debitorului, cu scopul readucerii acelei valori chiar în patrimoniul debitorului.

În al doilea rând, procedura la care se referă art. 117 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare nu este o acțiune de drept comun, ci, dimpotrivă, una specială, reglementată pentru desființarea actelor frauduloase ale debitorului, astfel că nu se poate considera că, pierzând termenul pentru contestația la executare, persoana interesată poate formula cerere de anulare a actelor frauduloase.

Concluzionând, actele de executare silită întocmite de executorul judecătoresc nu pot fi atacate în fața judecătorului sindic, ele rămânând în căderea instanței de executare în procedura și după regulile prevăzute de art. 712 și urm. C. pr. civ.

În acest context, rezultă că pentru aplicarea dispozițiilor referitoare la formularea contestației la executare, este necesar ca obiectul cererii să vizeze acte de executare silită în natura lor, încheiate în cadrul acestei proceduri.

Însă, în practica judiciară, fostul Tribunal Suprem a reținut că pe calea contestației la executare se pot ataca inclusiv acte frauduloase întocmite de părți pentru afectarea drepturilor legitime ale persoanelor interesate, cum ar fi un act de vânzare care s-a dovedit a fi întocmit fraudulos în vederea vătămării drepturilor dobânditorului care și-a transcris actul mai târziu²².

De lege lata, apare discutabil dacă instanța de executare are posibilitatea să analizeze pe calea contestației la executare valabilitatea unui contract al părților, față de forma actuală a art. 713 alin. (2) C. pr. civ.²³, care nu permite invocarea în contestația la executare a unor motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, dacă legea prevede în legătură cu acel titlu executoriu o cale procesuală pentru desființarea lui, inclusiv o acțiune de drept comun²⁴.

Numai în caz de conflict între norma procesuală internă – art. 713 alin. (2) C. pr. civ. – și dreptul supranațional, cum este, spre exemplu, cazul Directivei CE nr. 93/13, așa cum s-a reținut în jurisprudența CJUE²⁵, norma internă trebuie să rămână neaplicată, astfel că

---

²² TS dec. nr. 1220/1957, în S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Tratat de executare silită*, Ed. Lumina Lex, București, 2001, pp. 255-256, și în G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil*, ed. a 5-a, rev. și adăug., Ed. Hamangiu, București, 2020, p. 1258.

²³ În cazul în care executarea silită se face în temeiul unui alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească, se pot invoca în contestația la executare și motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, numai dacă legea nu prevede în legătură cu acel titlu executoriu o cale procesuală pentru desființarea lui, inclusiv o acțiune de drept comun.

²⁴ Pentru o analiză a formei textului anterior adăugării tezei finale referitoare la cererea de drept comun, a se vedea D.N. Teohari, *Coexistența pe rolul instanțelor judecătorești a unei cauze având ca obiect declararea nulității titlului executoriu promovată pe calea contestației la executare și a unei alte cauze având ca obiect declararea nulității actului juridic promovată pe calea dreptului comun*, în *Executarea silită. Dificultăți și soluții practice*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2016, pp. 451-454.

²⁵ C-407/18, *Aleš Kuhar, Jožef Kuhar c. Addiko Bank d.d.*, în care s-a statuat obligatoriu că: Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretată, în lumina principiului efectivității, în sensul că *se opune* unei

judecătorul ar putea să analizeze fondul titlului executoriu, însă în celelalte cazuri, fiind deschisă o acțiune de drept comun pentru desființarea contractului, instanța de executare nu are a se pronunța asupra acestor chestiuni.

Prin urmare, asemenea convenții sau acorduri de voință, contracte sau acte juridice, făcute în scopul de a bloca, întârzia sau paraliza executarea silită, nu sunt rezervate instanței de executare, posibilitatea recunoscută jurisprudențial inițial, de atacare a acestor acte în contestația la executare, fiind justificată de faptul că executarea silită nu poate continua datorită existenței actului respectiv, care trebuie desființat într-o procedură cât mai rapidă pentru asigurarea celerității celei de a doua faze a procesului civil. În egală măsură, un asemenea act ar putea fi desființat de cel interesat și prin intermediul unei acțiuni de drept comun, invocându-se nulitatea absolută pentru fraudă. *Cu atât mai mult*, dacă pe parcursul executării silită se deschide procedura insolvenței debitorului, executarea silită nu mai poate continua și se pune problema încadrării actului fraudulos în perioada suspectă și în categoria celor care pot fi atacate în fața judecătorului sindic în temeiul art. 117 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare.

Convențiile sau actele părților, creditor și debitor, implicate în executarea silită, își păstrează regimul juridic specific chiar dacă influențează executarea silită sau, mai mult, chiar dacă asemenea convenții sunt constatate de executorul judecătoresc în virtutea unor dispoziții legale.

Actele de executare sunt rezultatul punerii în aplicare a normelor Cărții a V-a a Codului de procedură civilă, Despre executarea silită, actele întocmite în exercitarea atribuțiilor specifice prevăzute de lege pentru executorul judecătoresc având forma prevăzută de lege: somații, procese-verbale, acte de adjudecare, publicații etc. Pentru a fi în prezența unui act de executare întocmit de executorul judecătoresc, trebuie să fie respectate dispozițiile legale care vizează procedura, modul și pașii de întocmire a acestuia. Spre exemplu, un act de adjudecare încheiat în conformitate cu prevederile art. 854 C. pr. civ., este o consecință a organizării unor licitații și a urmăririi tuturor etapelor specifice acestei proceduri. Dacă nu au fost respectate asemenea prevederi, actul de adjudecare este afectat de nulitate din perspectiva normelor de executare silită, putând fi atacat pe calea contestației la executare. Sunt și situații în care un act de executare silită nu relevă nici prin conținut, nici prin pașii procedurali urmași faptul că actul respectiv corespunde titulaturii acordate de cel care l-a întocmit. De asemenea, este posibil ca executorul judecătoresc să nu efectueze realmente un act de executare silită, ci să ia act de o manifestare de voință a unei părți implicate în executare (spre exemplu, cererea creditorului cu privire la renunțarea la executarea silită²⁶) sau să ia act chiar de acordul părților, cu privire la modalitatea de executare²⁷, similar judecătorului care face aplicarea art. 438 C. pr. civ., luând act de o tranzacție.

Codul de procedură civilă permite părților să convină, spre exemplu, ca vânzarea bunurilor supuse urmăririi să se facă prin bună învoială sau ca plata obligației să se facă în alt mod admis de lege, arătând că o atare posibilitate este recunoscută pe tot parcursul executării silită, conferind astfel efecte principiului disponibilității care funcționează și în a doua

---

reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, în temeiul căreia instanța națională sesizată cu o cerere de executare silită a unui contract de credit ipotecar, încheiat între un profesionist și un consumator sub forma unui act notarial direct executoriu, *nu dispune*, fie la cererea consumatorului, *fie din oficiu, de posibilitatea de a examina dacă clauzele cuprinse într-un astfel de act nu au un caracter abuziv* în sensul acestei directive, și, pe acest temei, de a suspenda executarea silită solicitată.

²⁶ Art. 703 alin. (1) pct. 3 C. pr. civ.

²⁷ Art. 630 C. pr. civ.

fază a procesului civil. De asemenea, legea arată că aceste convenții ale părților raportului juridic execuțional se încheie sub supravegherea executorului judecătoresc, ceea ce presupune că acesta nu verifică fondul actului care i se prezintă, ci numai posibilitatea de a fi încheiat și de a se lua act de manifestarea de voință a părților.

Legea permite înțelegeri între părți cu privire la efectuarea executării în ce privește alegerea bunurilor supuse executării ori valorificarea acestora prin bună învoială sau alegerea modului de plată a obligației, în toate aceste cazuri executorul judecătoresc nefăcând altceva decât să ia act de manifestarea de voință a părților și să procedeze în consecință, dând astfel curs principiului disponibilității. Cum executorul judecătoresc verifică numai din punct de vedere formal acordul părților, fără a avea competență să analizeze dacă prin intermediul acestuia părțile urmăresc un alt scop decât cel prevăzut de lege pentru întocmirea respectivului act, acesta trebuie să poată fi atacat, fie în fața instanței de executare, fie pe calea unei alte acțiuni, inclusiv a celei speciale reglementate de art. 117 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, dacă asemenea convenții ale părților, cele permise de lege în art. 630 C. pr. civ. sau altele care influențează executarea silită sunt frauduloase, această „calitate” iradiază și asupra actului prin care executorul judecătoresc ia act de manifestarea de voință a părților. Actul întocmit de executorul judecătoresc reprezintă numai consecința acordului de voință al părților, de care profesionistul nu face altceva decât să ia act, similar situației în care instanța ia act de tranzacție prin hotărârea de expedient.

Așa cum tranzacția părților în vederea stingerii unui litigiu în curs, care este constatată printr-o hotărâre de expedient, poate fi atacată cu acțiune în anulare și actul cuprinzând manifestarea de voință a părților cu privire la modalitatea de plată a obligației sau de stingere a executării silită trebuie să poată fi atacat pentru fraudă.

Chestiunea efectelor tranzacției judiciare atacate cu acțiune în anulare admisă este rezolvată în art. 2.278 alin. (2) C. civ., care arată că hotărârea prin care s-a desființat tranzacția face ca hotărârea judecătorească prin care tranzacția fusese constatată să fie lipsită de orice efect, însă în materia actelor executorului judecătoresc nu a fost consacrată o soluție în mod expres, legiuitorul neputând anticipa toate situațiile posibile.

În context, față de importanța consecințelor produse de actele părților în raport cu executarea silită trebuie recunoscută necesitatea ca actul executorului judecătoresc întemeiat pe actul fraudulos al părților să nu mai poată produce efecte, o soluție similară celei prevăzute de lege cu privire la hotărârea de expedient trebuind recunoscută și pentru actul executorului judecătoresc, care ar trebui să fie desființat odată cu actul fraudulos al părților pentru a nu mai putea produce consecințele juridice specifice.

Părțile pot conveni în mod fraudulos să aleagă un bun care aparține și unei alte persoane pentru a fi supus executării silită sau pot fi de acord să transfere în patrimoniul creditorului bunuri de o valoare considerabil mai ridicată decât valoarea creanței care trebuie să se stingă sau, prin modalitatea de plată aleasă să ajungă la reducerea la zero a averii debitorului chiar dacă prin continuarea actelor de executare, așa cum au fost începute, s-ar fi acoperit creanța creditorului, iar debitorul și-ar fi păstrat în mare parte averea.

Situația de speță care a ocazionat această analiză este similară, creditorul și debitorul convenind în faza executării silită să transfere cvasimajoritatea bunurilor libere de sarcini în contul creanței, bunurile având o valoare de peste trei ori mai mare decât aceasta, creanța la rândul său fiind majorată artificial prin intermediul unor acte frauduloase ale aceluiași părți,